

VOLGENS REGELS OVSE IS BELGIE MEEST ONDEMOCRATISCHE LAND VAN EUROPA

WANNEER INTERNATIONALE VERKIEZINGSWAARNEMERS IN BELGIË?

De OVSE (Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa) is een minder bekende internationale organisatie. Ze werd opgericht kort na de Tweede Wereldoorlog en omvat alle Europese landen, ook België dus, en de Aziatische staten van de voormalige Sovjetunie. De voornaamste taak van de OVSE bestaat op dit ogenblik in het promoten van de democratie. Dat doet zij, vooral, door waarnemers te sturen naar verkiezingen in de verschillende landen die er lid van zijn, om daar te controleren of de verkiezingen wel echt eerlijk verlopen. Zo trekken waarnemers van de OVSE regelmatig naar landen als Kazakstan, Bosnië, Montenegro of Oezbekistan om na te gaan of deze oostelijk gelegen “barbaren” wel goed de regels van onze democratie snappen en toepassen.

Verkiezingswaarneming is vooral het werk van het ODIHR, een onderafdeling van het OVSE. De ODIHR gaf in 2005 het “Election Observation Handbook”, hierna “EOH” genoemd, uit. Het bevat, naast een omschrijving van de taak van verkiezingswaarnemers, een opsomming van de regels en principes waaraan verkiezingen moeten voldoen om “eerlijk” te kunnen genoemd worden.

Uit nieuwsgierigheid ben ik deze regels voor eerlijke verkiezingen gaan opzoeken en heb ze vergeleken met de situatie in België. Een overzicht:

1. Geen wijzigingen in de verkiezingswetgeving kort voor de verkiezingen

EOH: *“Significant changes in the legislative framework should not be introduced shortly before an election, except under special circumstances and when the needed amendments have broad support, as this can create confusion and lead to an unstable and unpredictable environment.”*

PRAKTIJK: In België wordt altijd een nieuwe kieswet gemaakt kort voor de verkiezingen. Bij de huidige verkiezingen waren de wijzigingen weliswaar beperkt. Maar dat was zeker niet het geval bij vorige verkiezingen, waar belangrijke wijzigingen zoals het halveren van het effect van de lijststemmen, de (on)mogelijkheid om op meer dan één lijst te kandideren, de verdeling van plaatsen op de lijst tussen mannen en vrouwen, enz., kort voor de verkiezingen werden geïntroduceerd.

2. Bij elektronisch stemmen moeten er voldoende mogelijkheden voor controle zijn.

EOH: Bij computerstemmen roept het handboek op tot *“the establishment of inclusive and transparent certification procedures”* en *“Facilities that produce a permanent paper record with a manual audit capacity, and serious considerations to ensure a voter-verified auditable paper trail”*. Met andere woorden: er moeten voldoende mogelijkheden tot controle zijn en er moet een papieren afdruk zijn van de uitgebrachte stem.

PRAKTIJK: In België is aan geen van beide voorwaarden voldaan.

3. Indien er partijfinanciering vanwege de overheid is, dienen alle partijen, zonder onderscheid, daarvan te genieten

EOH: *“Regulations on campaign financing should not favour or discriminate against any party or candidate. ... Where the government may provide funds for campaigning, this should be done on a fair and equitable basis”.*

PRAKTIJK: Tegen het Vlaams Belang loopt een procedure die mogelijk zal leiden tot een verlies van partijfinanciering kort na de verkiezingen.

4. De politieke partijen moeten op gelijke mate toegang hebben tot de media, zowel de private als de staatsmedia.

EOH: *“Candidates and political parties should have unimpeded access to the media on a non-discriminatory basis. ... OSCE commitments, as agreed by all OSCE participating States, call for unimpeded access to the media on a non-discriminatory basis for all political groupings and individuals wishing to participate in the electoral process. The media, taken as a whole, have a responsibility to provide sufficient and balanced information to enable voters to make a well-informed choice. ... Possible problems to be aware of: Defamation of candidates or distortion of candidate messages by the media. ...”*

PRAKTIJK: Het Vlaams Belang komt zeer weinig aan bod in de media. Wanneer er toch over gesproken wordt gebeurt dat meestal met de bedoeling om de partij of haar boodschap te schaden.

5. De staatsmedia, in het bijzonder, moeten neutraal zijn en mogen geen partijen discrimineren.

EOH: *“State-owned media, or public media, have a special responsibility to provide balanced and neutral information on the election and the contestants.”*

PRAKTIJK: De VRT blinkt nog het meest uit in discriminatie ten aanzien van het Vlaams Belang. Dat het Vlaams Belang niet vertegenwoordigd is in de belangrijkste TV-debatten is typisch.

6. Alle partijen moeten de mogelijkheid hebben om politieke advertenties te plaatsen in kranten en commerciële media

EOH: *“If paid political advertising is permitted in the public or private media, then the costs and conditions should be reasonable and should be equally applied to all candidates.”*

PRAKTIJK: Alle dagbladen weigeren om advertenties van het Vlaams Belang op te nemen.

7. Partijen mogen niet verhinderd worden om bijeenkomsten te houden

EOH: *“Fundamental freedoms such as the rights to freedom of expression, assembly, and association must be respected at all times. There should be no arbitrary or unreasonable restrictions on campaign activities, meetings, or rallies. If permits are required for public rallies or demonstrations, these should be freely and equally available to all contestants. The government is responsible for ensuring respect for these rights.”*

PRAKTIJK: Het Vlaams Belang kon geen enkele meeting houden in de hoofdstad van dit land. Zaaluitbaters werden geïntimideerd en meetings verboden. Zelfs een protestmanifestatie tegen deze praktijken werd verboden.

8. Kandidaten bij de verkiezingen mogen niet geïntimideerd worden

EOH: *“It is particularly important that campaigning should be free from violence or intimidation. There should be no disruptions of campaign meetings. Citizens should not fear retribution, such as loss of employment, for their campaign activities.”* Uit een ander boek van de OVSE: *“A related issue critical to a democratic election is freedom from **intimidation**. LTOs should be alert to, and report any indications of, undue pressure on candidates, parties, or voters.”*

PRAKTIJK: Kandidaten van het Vlaams Belang worden systematisch ontslagen uit de vakbonden (die nochtans de werkloosheid uitbetalen, het monopolie hebben op sociaal overleg en sociale verkiezingen, en die ook verschillende sociale uitkeringen exclusief voorbehouden voor vakbondleden). Sinds de gemeenteraadsverkiezingen zijn al meer dan 500 mensen ontslagen uit hun vakbond.

9. Partijen mogen niet verboden worden. Kandidaten mogen er niet van weerhouden worden om deel te nemen aan verkiezingen.

EOH: *“All political forces and movements should be able to nominate and field candidates freely and on equal terms. Any arbitrary or discriminatory practices for the purpose of disqualifying or undermining certain candidates or political forces contravene OSCE commitments. ... There are certain reasonable restrictions that may be applied to individuals wishing to run for office. For example, it may be reasonable to exclude any person currently serving a prison sentence for having committed a serious crime. However, loss of candidate rights should be proportional to the crime committed, and candidate rights should be automatically reinstated once the sentence has been served.Possible problems to be aware of: Banning, suspension, or deregistration of parties or candidates; Restrictive or discriminatory policies with regard to the formation operation of political parties or civil society groups; Selective implementation of the law with respect to the registration of parties or candidates;”*

PRAKTIJK: Het Vlaams Blok werd in 2004 verboden. Kort voor de verkiezingen diende de regering een wetsontwerp in om de politieke rechten te ontnemen aan mensen die zelfs de lichtste veroordeling wegens racisme hebben opgelopen.

10. Per kiesomschrijving moet het aantal verkozenen proportioneel zijn aan het aantal kiezers.

EOH: “Equal suffrage implies that each citizen’s vote should have the same value. This means that, under proportional-representation systems, the number of representatives for each district should be proportional to the size of the electorate, ...”

PRAKTIJK: In stemmen uitgedrukt, zijn Vlaamse kamerzetels gemiddeld heel wat duurder dan Franstalige.

11. Verkiezingen moeten doorgaan in overeenstemming met wet en grondwet

EOH: “The legislative framework for an election includes not only the election law but also a range of legislation on related matters. Depending on the circumstances, the legal analyst, and possibly other members of an EOM, may also need to review constitutional provisions and other legislation relevant to the election, including the law on political parties, citizenship laws, voter-registration laws, campaign-financing laws, media laws, and possibly elements of the criminal code and administrative code.”

PRAKTIJK: Het grondwettelijke hof van dit land, het Arbitragehof, oordeelde dat de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde ongrondwettelijk is. Toch zullen in deze kieskring verkiezingen doorgaan.

BESLUIT:

In bv. Georgië, Wit-Rusland, Kazakstan of Zuid-Ossetië, zullen de mensen van het OVSE wel al eens meegemaakt hebben dat het handboek der democratie niet tot in alle details werd nageleefd. Maar zijn ze al in een land geweest dat er in slaagt ongeveer alle regels tegelijk te breken? Tijd voor internationale verkiezingswaarnemers in België, het meest ondemocratische land van Europa.

Jurgen Ceder
Senator